C/2025/5150

28.10.2025

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto

Uudistetun maailmanlaajuisen diplomatian tarve rauhan ja ilmastonmuutoksen keskinäisen riippuvuuden takia

(oma-aloitteinen lausunto)

(C/2025/5150)

Esittelijä: **Dimitris DIMITRIADIS**

Yhteisesittelijä: **Peter SCHMIDT**

Neuvonantajat	Ioannis PAPADIMOS (esittelijän neuvonantaja, ryhmä I) Jeffrey SACHS (yhteisesittelijän neuvonantaja, ryhmä II)
Komitean täysistunnon päätös	23.1.2025
Oikeusperusta	työjärjestyksen 52 artiklan 2 kohta
Vastaava jaosto	”ulkosuhteet”
Hyväksyminen jaostossa	12.6.2025
Äänestystulos (puolesta / vastaan / pidättyi äänestämästä)	71/1/1
Hyväksyminen täysistunnossa	17.7.2025
Täysistunnon numero	598
Äänestystulos (puolesta / vastaan / pidättyi äänestämästä)	131/17/7

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 Euroopan unionin (EU) on reagoitava ilmastonmuutoksen, terveys- ja turvallisuusriskien ja globaalin hallinnon välisiin yhä tiiviimpiin yhteyksiin omaksumalla kokonaisvaltainen ja yhdennetty toimintamalli. Koska autoritaarisuus, protektionismi ja nationalismi asettavat kansainväliselle yhteistyölle yhä suurempia haasteita, EU:n olisi otettava maailmanlaajuisen ilmastodiplomatian johtajuus uskottavana ja häiriönsietokykyisenä toimijana. On ehdottoman tärkeää, että ilmastoa ja turvallisuutta koskevia politiikkoja ei käsitellä enää erillisinä, vaan pikemminkin kestävän ja rauhanomaisen tulevaisuuden toisiaan vahvistavina osatekijöinä, sillä Euroopan yhdentymishankkeen perustehtävänä on loppujen lopuksi rauhan, perusoikeuksien ja demokratian edistäminen ja ylläpitäminen.

1.2 EU:n olisi ulkopolitiikassaan edistettävä ilmastodiplomatiaa, jossa ympäristötavoitteet kytkeytyvät konfliktien ehkäisyyn ja rauhanrakentamiseen. Toiminnan on perustuttava uudistettuihin maailmanlaajuisiin liittoutumiin, osallistaviin kumppanuuksiin ja yhdennettyihin toimintakehyksiin. EU:n muuttuvassa ulkoisessa toiminnassa olisi otettava huomioon maailmanlaajuisten haasteiden keskinäinen riippuvuus ja tunnustettava, että ympäristön tilan heikkeneminen ja epävakaus liittyvät tiiviisti toisiinsa. Ilmastoturvallisuusnäkökohtien sisällyttäminen diplomaattisiin strategioihin ja kehitysstrategioihin parantaa EU:n mahdollisuuksia puuttua konfliktien perimmäisiin syihin ja vahvistaa samalla maailmanlaajuisia ilmastositoumuksia.

1.3 EU:n olisi niin ikään omaksuttava arvojen vahvistajan rooli edistämällä kestävän kehityksen tavoitteiden mukaisia ilmastotoimia, kuten investointeja hyvään hallintotapaan, elintarvike-, vesi- ja energiaturvaan, turvallisiin kaupunkeihin ja selviytymiskykyisiin elinkeinoihin. Humanitaaristen toimien ja sopeutumistoimien olisi oltava kattavia ja osallistettava ruohonjuuritason järjestöjä, nuorisovetoisia ja naisille suunnattuja aloitteita ja kansalaisyhteiskunnan toimijoita.

1.4 Selkeä ja kunnianhimoinen sisäpoliittinen ohjelma on myös olennaisen tärkeä. EU:n on nopeutettava vihreän kehityksen ohjelman täytäntöönpanoa kansallisissa ja unionin laajuisissa toimintapolitiikoissa. Niissä olisi käsiteltävä hiilestä irtautumista, biologisen monimuotoisuuden säilyttämistä, kiertotalouden käytäntöjä ja kestävää maankäyttöä. Nykyisten taloudellisten haasteiden ei pidä antaa hidastaa siirtymää, vaan ilmastoinvestointeja olisi käytettävä pikemminkin vipuna, jonka avulla edistetään talouden elpymistä, teknologista johtajuutta ja maailmanlaajuista kilpailukykyä vihreän ja digitaalisen innovoinnin alalla.

1.5 Samaan aikaan EU:n olisi vahvistettava vihreän kehityksen ohjelmaan ja kestävän kehityksen tavoitteisiin liittyvää diplomatiaansa hyödyntämällä kehittyvien alueiden tukemisessa kestävyyteen liittyvää asiantuntemustaan. Tämä edellyttää jäsenneltyyn yhteistyöhön perustuvien kumppanuuksien vahvistamista globaalin etelän kanssa. Unioni voi yhteisten ilmastokehysten edistämisen ja teknologian siirron helpottamisen kautta tukea oikeudenmukaista siirtymää globaalissa etelässä ja vahvistaa samalla maailmanlaajuista vaikutusvaltaansa.

1.6 EU:n on pysyttävä monenvälisillä foorumeilla maailmanlaajuisen ilmastotoiminnan eturintamassa. Sen olisi otettava johtava rooli vaadittaessa kunnianhimoisia toimia Yhdistyneiden kansakuntien (YK) yleiskokouksessa ja turvallisuusneuvostossa sekä keskeisten ympäristöalan yleissopimusten, kuten YK:n ilmastosopimuksen, biologista monimuotoisuutta koskevan yleissopimuksen ja aavikoitumisen estämistä koskevan yleissopimuksen, yhteydessä. Vahva monenvälinen läsnäolo on erityisen tärkeää Yhdysvaltojen sitoutumisen vähentyessä.

1.7 EU:n uudistetun diplomaattisen strategian on perustuttava kolmeen ohjaavaan periaatteeseen. Ensinnäkin ilmastonäkökohdat olisi sisällytettävä kokonaisuudessaan konfliktien ehkäisystrategioihin. Tämä tarkoittaa ympäristöriskien analysoinnin sisällyttämistä rauhanrakentamistoimiin ja ennakoivaa puuttumista resurssipohjaisiin jännitteisiin. Toiseksi EU:n on asetettava etusijalle alueellinen ja monenvälinen yhteistyö, jolla edistetään sekä ilmastokestävyyttä että konfliktien ratkaisemista ja tuetaan ruohonjuuritason ja alueellisia sopeutumistoimia. Kolmanneksi kestävää kehitystä olisi edistettävä rauhanmekanismina, johon sisältyy kohdennettuja investointeja uusiutuvaan energiaan, uudelleenmetsittämiseen ja ilmastoälykkääseen maatalouteen, joiden avulla vähennetään haavoittuvuutta ja ehkäistään konflikteja.

1.8 Uudistetun ja tiiviimmän diplomatian edistämiseksi ETSK kehottaa EU:ta puuttumaan sisäiseen hajanaisuuteen ja ottamaan rohkeita askelia kohti strategista riippumattomuutta. Tämä riippumattomuus on kuitenkin muunnettava operatiivisiksi valmiuksiksi, konkreettisiksi toimintapolitiikoiksi ja jäsenvaltioiden kesken koordinoiduiksi toimiksi. Ilman konkreettista edistymistä puolustuksen, energiaomavaraisuuden ja talouden häiriönsietokyvyn alalla EU on vaarassa jäädä jälkeen valtataistelujen ja yksipuolisen päätöksenteon muovaamassa maailmassa.

1.9 Ainoastaan yhdennetyn, ennakoivan ja arvoihin perustuvan toiminnan kautta EU voi säilyttää uskottavuutensa ja johtoasemansa maailmassa, johon kohdistuu ilmastohäiriöiden ja geopoliittisen epävakauden kahtalainen uhka. EU voisi hyödyntää kauppapolitiikkaansa keinona edistää kestävää kehitystä, puuttua ilmastonmuutokseen ja pyrkiä rauhanomaiseen talouskasvuun, sillä kauppapolitiikka kuuluu EU:n yksinomaiseen toimivaltaan, mikä antaa sille kyvyn puhua yhdellä äänellä ja ”viedä” ihmisoikeuksiin ja sosiaalisiin oikeuksiin, ympäristönsuojeluun ja ilmastopolitiikkaan liittyviä eurooppalaisia arvoja.

2. **Johdanto**

2.1 Euroopan talous- ja sosiaalikomitea (ETSK) toteaa, että ilmastonmuutoksen ja maailmanlaajuisen vakauden erottamattomasta yhteydestä on tullut kiistatonta. Nousevat lämpötilat, äärimmäiset sääilmiöt ja resurssiniukkuus eivät ole pelkästään ympäristöön liittyviä huolenaiheita, vaan ne ovat myös merkittäviä konfliktien katalysaattoreita. Rauhan turvaamisen yhteydessä on tunnustettava, että ilmastotoimet ovat turvallisuuspolitiikan kulmakivi. Haastava todellisuus edellyttää sellaista uudenlaista sitoutumista maailmanlaajuiseen diplomatiaan, jossa rauhanrakennustoimiin sisällytetään ilmastokestävyys.

2.2 ETSK haluaa toteuttaa aiemman työnsä, erityisesti lausuntojen REX/569 ([1]) ja REX/578 ([2]) päätelmien ja suositusten pohjalta jatkotoimia. Päätelmissä ja suosituksissa painotetaan yhtäältä sitä, että on tärkeää ymmärtää ilmaston ja turvallisuuden väliset monimutkaiset kytkökset, sillä ilmastonmuutos ja ympäristön tilan heikkeneminen ovat maailmanlaajuisia haasteita, joiden muutokset vaikuttavat maatalouteen, veteen ([3]) ja infrastruktuuriin liittyvien haavoittuvuuksien ohella väestöön monissa maissa. Toisaalta päätelmissä ja suosituksissa korostetaan kiireellistä tarvetta vastata haasteisiin kriisinkestävillä ratkaisuilla. Samalla komitea muistuttaa, että Euroopan yhdentymishankkeen perustehtävänä on rauhan edistäminen ja ylläpitäminen, jotka liittyvät erottamattomasti perusoikeuksien ja demokratian turvaamiseen ja edistämiseen. ETSK on jo kiinnittänyt huomiota sodan aiheuttamiin ympäristövahinkoihin, kuten ekosysteemien tilan heikkenemiseen, ilman ja veden pilaantumiseen sekä peltojen ja laidunten saastumiseen ([4]).

2.3 Ilmastonmuutos on saavuttamassa tai ylittämässä useita kriittisiä pisteitä maailmassa. Niitä ovat 1) merenpinnan nousu useilla metreillä, 2) suurekosysteemien tuhoutuminen (kuten Amazonin sademetsän raivaaminen laidunmaaksi), 3) merivirtausten pysähtyminen, mikä vauhdittaa Eteläisen jääameren lämpenemistä (ja nopeuttaa Läntisen Etelämantereen jääpeitteen sulamista) ja Pohjois-Atlantin jäähtymistä ja 4) boreaalisen ikiroudan sulaminen ja massiiviset pohjoisen havumetsävyöhykkeen metsäpalot.

2.4 Ilmastonmuutos lisää väkivaltaisten konfliktien yleisyyttä, laajuutta ja intensiteettiä ja voi lisätä epävakautta seuraavin tavoin: 1) horjuttaa poliittista tilannetta ja lietsoa sosiaalisia konflikteja (esim. kaupunki vs. maaseutu ja paikallaan pysyvä väestö vs. liikkuva väestö) yhteiskunnissa, 2) pahentaa maailman nälkäkriisiä pienentämällä sadon määrää, pirstomalla elintarvikkeiden maailmankauppaa ja nostamalla elintarvikkeiden hintoja, 3) voimistaa energiaan ja mineraalivaroihin liittyviä kansainvälisiä konflikteja, 4) pahentaa makean veden varantoihin liittyviä rajatylittäviä kiistoja, 5) johtaa väestöryhmien siirtymisiin, 6) pahentaa äärimmäistä köyhyyttä Sahelin, Itä-Kongon, Etiopian ja Sudanin konfliktialueiden tapaan ja 7) avaa arktisia alueita merenkululle, kaivostoiminnalle ja muunlaiselle taloudelliselle kehitykselle ja lisää sitä kautta strategista kilpailua ja eri toimijoiden välisten konfliktien riskiä. Siksi onkin tärkeää korostaa jäsenvaltioiden, EU:n naapurimaiden ja kumppaneiden välisen yhteenkuuluvuuden tarvetta, jotta voidaan erityisesti varmistaa jatkuvuus Euroopan ja sen ulkopuolisten alueiden välillä.

2.5 Lisäksi voidaan erottaa viisi pääasiallista tapaa, joilla väkivaltaiset konfliktit haittaavat ilmastonmuutoksen torjuntaa: 1) väkivaltaisista konflikteista ja yleisemmin sotilasoperaatioista aiheutuu suoraan mittavia ympäristöhaittoja, 2) väkivaltaiset konfliktit estävät hallituksia suunnittelemasta ja rahoittamasta ilmastotoimia kolmella kriittisellä osa-alueella: hillitseminen (hiilettömien energiajärjestelmien toteuttaminen), sopeutuminen (kohdennetut investoinnit esimerkiksi tulvasuojeluun ja kuivuuden torjuntaan ilmastohaittojen kompensoimiseksi) ja kestävyys (kokonaisvaltaiset investoinnit varoitusjärjestelmiin ja ihmisten rakentamien järjestelmien kyky selviytyä ilmastosta aiheutuvista tappioista ja tuhoista), 3) väkivaltaiset konfliktit verottavat julkisia resursseja, jotka olisivat tarpeen kriittisten ilmastoinvestointien tekemiseen, 4) väkivaltaiset konfliktit jarruttavat valtioiden välistä yhteistyötä, jonka avulla pyritään estämään ympäristötoimiin liittyvä vapaamatkustus. Vastakkainasettelun lisääntyessä valtioiden on vaikeaa tai jopa mahdotonta tehdä molempia osapuolia hyödyttävää yhteistyötä ja 5) väkivaltaiset konfliktit nakertavat valtioiden välistä luottamusta, jota tarvitaan alueellisissa ilmastotoimissa, kuten rajatylittävässä energiayhteistyössä (esim. eri maiden uusiutuvan energian varastojen yhdistäminen yhdeksi sähköpooliksi tai uhanalaisten suurekosysteemien, kuten sademetsien tai kahden tai useamman naapurimaan jakamien vesistöjen, yhteinen hallinnointi).

2.6 ETSK toteaa, että ilmastonmuutoksen ja rauhan keskinäiseen riippuvuuteen on paneuduttava kiireellisesti, sillä ilmastonmuutoksesta on tulossa yhä merkittävämpi globaalin turvattomuuden aiheuttaja. Se pahentaa nykyisiä haavoittuvuuksia ja lisää pakkomuuttoa ja kilpailua niukoista resursseista. Ilmastoon liittyvien riskien lisääntyessä EU:n on vahvistettava diplomaattisia ja institutionaalisia toimiaan, jotta voidaan hillitä ilmaston vaikutuksia rauhaan ja vakauteen erityisesti uudessa geopoliittisessa järjestyksessä. ETSK:n kiertotalousdiplomatian alalla tekemä työ voi täydentää käsillä olevan lausunnon tavoitteita. Esimerkiksi Euroopan puolustusvirasto pyrkii jo nyt hyödyntämään sisäisissä hankinnoissaan kiertotalouden periaatteita (Life-ohjelmasta rahoitetun eurooppalaisen puolustuksen kiertotaloutta käsittelevän ajatushautomoryhmän [IFCeeD] kautta), mikä tarjoaa uusia mahdollisuuksia tällä alalla.

([1]) Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”EU:n ilmastodiplomatia” (oma-aloitteinen lausunto) (EUVL C, C/2024/1575, 5.3.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/1575/oj).

([2]) Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Yhteinen tiedonanto Euroopan parlamentille ja neuvostolle – Uusi näkökulma ilmaston ja turvallisuuden väliseen yhteyteen: Ilmastonmuutoksen ja ympäristön tilan heikentymisen rauhaan, turvallisuuteen ja puolustukseen kohdistuvien vaikutusten käsitteleminen” (JOIN(2023) 0019 final) (EUVL C, C/2024/2106, 26.3.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/2106/oj).

([3]) Ks. vesikysymyksen osalta ETSK:n kehotus laatia EU:n sinisen kehityksen ohjelma ja aiheeseen liittyvät lausunnot: EU:n sinisen kehityksen ohjelma, ETSK.

([4]) Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Oikeus terveelliseen ympäristöön Euroopan unionissa erityisesti Ukrainan sodan yhteydessä” (oma-aloitteinen lausunto) (EUVL C 228, 29.6.2023, s. 10).

3. **Lausunnon tausta**

3.1 Ilmastonmuutos on perustavanlaatuinen ja kiireellinen turvallisuushaaste, joka vavisuttaa maailmanlaajuista vakautta. Ilmastonmuutoksen kerrannaisvaikutukset pahentavat nykyisiä haavoittuvuuksia ja luovat uusia turvallisuusriskejä erityisesti haurailla alueilla ja kaupunkikeskuksissa.

3.2 Ilmastohaasteisiin vastaaminen ja sääntöpohjaisen kansainvälisen järjestyksen noudattaminen ovat toisiinsa liittyviä painopisteitä: kumpikaan ei voi toteutua ilman toista, ja molemmat ovat olennaisen tärkeitä ihmisten ja kansallisen turvallisuuden varmistamisen kannalta.

3.3 Ilmastonmuutoksen torjuntaa koskeva tavoite sisältyy Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT-sopimus) 191 artiklan 1 kohtaan käsitteenä, jota on edistettävä unionin ulkoisessa toiminnassa. Vuonna 2016 julkaistussa EU:n globaalistrategiassa todetaan, että ”ilmastonmuutos ja ympäristön pilaantuminen pahentavat konfliktinuhkia, koska ne vaikuttavat aavikoitumiseen, maaperän huonontumiseen sekä veden ja ruoan niukkuuteen”. Strategian mukaan ilmasto voimistaa uhkia ja voi käynnistää vesi- ja ruokapulan, pandemioita ja pakkomuuttoa ([5]).

3.4 Euroopan vihreän kehityksen ohjelman ([6]) olisi niin ikään säilyttävä keskeisenä osana EU:n poliittista kehystä, jonka tavoitteena on tehdä unionista moderni, resurssitehokas ja kilpailukykyinen talous. Vihreän kehityksen ohjelman tavoitteena ei ole pelkästään tehdä Euroopasta ensimmäinen hiilineutraali maanosa vuoteen 2050 mennessä, vaan siinä pyritään myös yhdistämään ilmastotavoitteet vaurauden kasvuun ja turvallisuusstrategioihin. Kattava suunnitelma osoittaa, että EU on sitoutunut torjumaan ilmastonmuutosta kehittämällä kokonaisvaltaisen ja moniulotteisen strategian, jossa otetaan huomioon geopoliittiset, taloudelliset ja ympäristöön liittyvät tekijät.

3.5 EU:n olisi hyödynnettävä myös Global Gateway -strategiaa ja linkitettävä ilmastodiplomatia ja geotaloudellinen diplomatia tiiviin kansainvälisen yhteistyön avulla yhteen. Samalla sen lippulaivahankkeisiin ja -aloitteisiin olisi sisällytettävä kestävän kehityksen tavoitteet, ja hankkeissa olisi käsiteltävä rauhan, konfliktien ja demokratian välistä vuorovaikutusta.

3.6 Ilmaston ja turvallisuuden välisessä laajemmassa yhteydessä ilmastonmuutosta ja puolustusta koskevan etenemissuunnitelman täytäntöönpano edistää EU:n laajempaa toimintaohjelmaa ja etenkin ilmastodiplomatiasta tammikuussa 2020 annetuissa neuvoston päätelmissä mainittuja tavoitteita ([7]).

3.7 EU:n neuvosto hyväksyi maaliskuussa 2022 ja EU:n johtajat vähän tämän jälkeen strategisen kompassin ([8]), jonka tarkoituksena on luoda yhteinen strateginen visio turvallisuushaasteista, ilmastohaasteet mukaan lukien, ja muuntaa visio toimintalinjoiksi ja konkreettisiksi tuloksiksi.

3.8 Kaikesta ”ilmastopolitiikka on nyt turvallisuuspolitiikkaa” -retoriikasta huolimatta EU on loitontunut entisestään kaikenkattavasta ekologisesta turvallisuudesta. EU-politiikan laajemmalla ilmastogeopoliittisella osa-alueella on oltu oudon passiivisia näin perustavanlaatuisen muutoksen yhteydessä. Suuria edistysaskeleita ei ole saatu aikaan, ja ilmastogeopolitiikassa on jossain määrin jääty muiden geopoliittisten laskelmien varjoon ja palattu perinteisemmän turvallisuuskäsitteen pariin. Tilannetta selittävät sekä geotaloudelliset että poliittiset intressit.

4. **Huomiot**

EU:n johtoaseman tärkeä merkitys

4.1 ETSK katsoo, että autoritaarisuuden, protektionismin ja nationalismin voimistuminen voi heikentää kansainvälistä yhteistyötä, jolla pyritään puuttumaan ilmastonmuutoksen aiheuttamiin turvallisuusriskeihin. Elämme aikana, jolloin ilmastopolitiikan ja turvallisuuspolitiikan välisestä yhteydestä on tulossa yhä tärkeämpi. Samaan aikaan kuitenkin yhtenäisen toiminnan ja globaalin ymmärryksen välinen yhteys on hämärtymässä, eikä yhteyttä voida pitää itsestäänselvyytenä.

([5]) https://www.eeas.europa.eu/eeas/global-strategy-european-unions-foreign-and-security-policy_en.
([6]) https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal_fi.
([7]) https://www.eeas.europa.eu/eeas/eu-climate-change-and-defence-roadmap_en.
([8]) https://www.eeas.europa.eu/eeas/strategic-compass-security-and-defence-1_en.

4.2 ETSK katsoo, että Euroopalla on edessään valtava puolustukseen, kauppaan, ilmastoon ja diplomatiaan liittyvä haaste, jonka yhteydessä sen olisi pyrittävä omaksumaan häiriönsietokykyisen ja riippumattoman globaalin toimijan rooli. Nyt kun ilmastoasiat ovat jäämässä pois Yhdysvaltojen poliittiselta asialistalta, Euroopan on valmistauduttava ennakoivasti sellaiseen maailmantilanteeseen, jossa myöskään yhteistä säveltä Yhdysvaltojen kanssa ei voida pitää itsestäänselvyytenä.

4.3 ETSK on vahvasti sitä mieltä, että Yhdysvaltojen vetäydyttyä ilmastoon liittyvistä kansainvälisistä järjestelyistä ja velvoitteista EU:n on paitsi löydettävä keinot täyttää näin syntynyt tyhjiö myös vahvistettava liittoutumia, joilla ilmastopolitiikkoja voidaan suojella geopoliittiselta myllerrykseltä. Nyt on uudistetun maailmanlaajuisen diplomatia aika. Maailmalla ei ole varaa käsitellä ilmastonmuutosta ja konflikteja erillisinä kysymyksinä, vaan kestävä ja rauhanomainen tulevaisuus riippuu kyvystä nivoa ne yhteen ja toteuttaa yhdennettyjä ratkaisuja, jotka edistävät sekä ympäristöön liittyvää että geopoliittista vakautta.

4.4 EU:lla on keskeinen rooli tämän muutoksen toteuttamisessa ja sen varmistamisessa, että ilmastotoimia ei enää pidetä rauhanrakentamisesta erillisenä osa-alueena vaan olennaisena osana sitä. EU:n muuttuvan ulkopolitiikan on heijastettava maailmanlaajuisten haasteiden keskinäistä riippuvuutta, erityisesti ympäristön tilan heikkenemisen ja konfliktien välisiä yhteyksiä. Haasteen kiireellisyyttä ei voi korostaa liikaa. Ilmastoon liittyvien turvallisuusuhkien voimistuessa diplomatiaa on kehitettävä niin, että siinä otetaan uusi todellisuus huomioon.

4.5 ETSK kehottaa EU:ta pitämään kiinni asemastaan luotettavana kumppanina ilmastonmuutoksen torjunnassa ja korostaa, että sen on otettava johtava rooli ja toimittava arvojen vahvistajana. Tähän voi sisältyä investointeja laajempiin kestävän kehityksen tavoitteisiin (hyvään hallintotapaan, elinkeinoihin, elintarviketurvaan ja turvallisiin kaupunkeihin). Ilmasto- ja turvallisuusnäkökohdat huomioon ottavissa humanitaarisissa toimissa on oltava mukana ruohonjuuritason järjestöjä, nuorisovetoisia järjestöjä ja kansalaisyhteiskunta. Osallistava, monimuotoinen ja näyttöön perustuva päätöksenteko ilmastonmuutoksen hillitsemiseen ja siihen sopeutumiseen liittyvissä asioissa on olennaisen tärkeää, samoin kuin katastrofiriskien vähentäminen ja niihin reagoiminen sekä energiaturvallisuus ja taloudellinen turvallisuus.

4.6 ETSK kehottaa EU:ta puuttumaan sisäiseen hajanaisuuteen ja toteuttamaan rohkeita toimia pyrittäessä kohti strategista riippumattomuutta. Tämä riippumattomuus on kuitenkin muunnettava operatiivisiksi valmiuksiksi, konkreettisiksi toimintapolitiikoiksi ja jäsenvaltioiden kesken koordinoiduiksi toimiksi. Ilman konkreettista edistymistä puolustuksen, energiaomavaraisuuden ja talouden häiriönsietokyvyn alalla EU on vaarassa jäädä jälkeen valtataistelujen ja yksipuolisten päätösten muovaamassa maailmassa.

4.7 Siirtyminen vihreään energiaan on erityisen tärkeää geopoliittisen vakauden, omavaraisuuden ja rauhanrakentamisen kannalta. Valtioiden on edistettävä laajempaa alueiden välistä talousyhteistyötä, jonka tavoitteena on maailmanlaajuisen energiajärjestelmän muuttaminen. Samaan aikaan Euroopan on kuitenkin investoitava myös kotimaiseen uusiutuvan energian kapasiteettiin, jotta se voi hajauttaa energiantuotantoa ja lisätä energiaomavaraisuutta. Tämän kaksitahoisen toimintamallin avulla voidaan vähentää maailmanlaajuisia päästöjä, lujittaa keskinäistä luottamusta, vähentää riippuvuutta fossiilisista polttoaineista ja hillitä konfliktien riskiä.

4.8 EU:n olisi kehitettävä ilmastotoimia varten kolmiosainen strategia. Siinä olisi esitettävä kansalliset ja EU:n laajuiset suunnitelmat Euroopan vihreän kehityksen tavoitteiden saavuttamiseksi hiilestä irtautumisen, luonnon monimuotoisuuden säilyttämisen, maankäytön suojelun, kiertotalouden ja muiden toimenpiteiden osalta. Talouden tämänhetkinen pysähtyneisyys Euroopassa ei ole peruste viivyttelyyn, vaan sen olisi annettava pikemminkin uutta pontta toimien tehostamiselle. Ilmastotoimiin tehtävillä investoinneilla ei ainoastaan puututa ympäristökysymyksiin, vaan ne toimivat myös taloudellisena kannustimena ja keinona edistää Euroopan globaalia kilpailukykyä vihreän ja digitaalisen teknologian alalla.

4.9 EU:n olisi yhdessä muiden suurten maiden ja alueiden kanssa johdettava vihreän kehityksen ohjelmaan ja kestävän kehityksen tavoitteisiin liittyvää diplomatiaa (Lafortune et al. 2024 ([9])). Se voisi Euroopan vihreän kehityksen ohjelmassa saavuttamaansa edistymistä hyödyntäen auttaa muita kehittyvän maailman alueita omaksumaan samanlaisia toimintatapoja. Diplomatiaan olisi sisällytettävä EU:n ja Kiinan, EU:n ja Afrikan unionin, EU:n ja Intian, EU:n ja ASEAN-maiden sekä EU:n ja CELAC-maiden (Latinalainen Amerikka) välisiä aloitteita ja muita kumppaneita globaalista etelästä.

4.10 EU:n olisi panostettava monenvälisyyteen ja toimittava jatkossakin ilmastotoimiin liittyvien vaatimusten maailmanlaajuisena äänitorvena. Tämä on erityisen tärkeää varsinkin nyt, kun Yhdysvallat on vetäytynyt kaikesta kohtuullisesta vastuusta tässä asiassa. Euroopan olisi toimittava myös nopeutetun toiminnan puolestapuhujana YK:n yleiskokouksessa ja turvallisuusneuvostossa sekä ilmastonmuutosta koskevaan YK:n puitesopimukseen (UNFCCC), YK:n biodiversiteettisopimukseen (CBD) ja aavikoitumissopimukseen (UNCCD) liittyvissä COP-kokouksissa.

([9]) Lafortune, Guillaume, Grayson Fuller, Adolf Kloke-Lesch, Phoebe Koundouri et Angelo Riccaboni (2024) 'European Elections, Europe's Future and the Sustainable Development Goals/Europe Sustainable Development Report 2023/24' Report SDSN Europe, https://www.tara.tcd.ie/handle/2262/104407.

4.11 UNFCCC-prosessin yhteydessä toteutetun Pariisin sääntökirjan viimeistelyn voidaan katsoa olevan maailmanlaajuisen ilmastodiplomatian tehokkuuden ansiota. Neuvottelujen jälkeiseen vaiheeseen siirryttäessä saattavat moniarvoisuuden, liittoutumien ja kahdenvälisten kumppanuuksien uudet muodot määritellä monenvälisyyden uudelleen, jolloin **kansalaisyhteiskunnan roolista tulee yhä tärkeämpi**. Kansalaisyhteiskunnan toimijat ovat tärkeitä suunnannäyttäjiä, jotka muuntavat ilmastosopimukset väsymättömän paikallisdiplomatian kautta käytännön toimiksi.

4.12 Uudistetun diplomaattisen strategian on perustuttava kolmeen keskeiseen periaatteeseen:

4.12.1 Ilmastonäkökohtien sisällyttäminen konfliktien ehkäisyyn: Ilmastoturvallisuudesta on tultava rauhanrakentamistoimien keskeinen pilari. EU:n olisi yhdessä kansainvälisten järjestöjen ja hallitusten kanssa sisällytettävä ympäristöriskien arvioinnit diplomaattisiin strategioihinsa ja varmistettava, että luonnonvaroihin liittyviin jännitteisiin puututaan ennakoivasti.

4.12.2 Monenvälisen yhteistyön vahvistaminen: Euroopan unionin, Yhdistyneiden kansakuntien ja muiden maailmanlaajuisten toimijoiden on luotava vahvempia liittoutumia, joissa asetetaan etusijalle sekä ilmastokestävyys että konfliktien ratkaiseminen. Alueellisilla kumppanuuksilla ja ruohonjuuritason yhteistyöllä voidaan vahvistaa ilmastonmuutokseen sopeutumista koskevia strategioita ja vähentää epävakautta.

4.12.3 Investoiminen vihreään kehitykseen rauhanmekanismina: Uusiutuvaa energiaa, uudelleenmetsittämistä ja ilmastoälykästä maataloutta edistävät kestävät talouspolitiikat voivat toimia vakauttavina voimina haurailla alueilla. Kestävien elinkeinojen tarjoaminen yhteisöille vähentää resursseihin liittyvien konfliktien todennäköisyyttä.

Bryssel 17. heinäkuuta 2025.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Oliver RÖPKE